

เทศน์ก่อนเวียนเทียน (วันมาฆบูชา)

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองคาต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เดี๋ยวเราจะเวียนเทียนกัน เหตุผลที่จะเวียนเทียน เราเวียนเทียนเพื่อเป็นการเคารพ เราจะเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระพุทธเจ้าก่อน ด้วยตรัสรู้ธรรมไง แล้วสั่งสอน สั่งสอนเรื่องของหัวใจ เรามองกันเรื่องการสั่งสอน เรื่องของสมองคือการจำ เป็นวิชาการ เราต้องมีสมอง เราต้องคิดเป็น เราต้องทำเป็น คิดเป็นทำเป็นนี่เป็นเรื่องโลก ๆ นะ

แต่ถ้าเรื่ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนนี่มันเรื่องของหัวใจ หัวใจคือ เราไม่ได้ใช้ความคิดเลย เราอยู่เฉย ๆ เราก็มีความสุขความทุกข์ เวลาเรานั่งอยู่บ้าน เวลาเราทุกข์ใจ มันจะให้คิดอะไรล่ะ? มันเป็นความคิดนะ ความคิดมันย่อยสลายลงแล้วมันเป็นความรู้สึกของใจ ความคิดนี้ถ้าคิดดีมันก็เป็นคุณประโยชน์กับเรา ถ้าคิดเบียดเบียนตัวเอง คิดจะทำสิ่งต่าง ๆ ที่มันไม่เป็นประโยชน์กับเราให้โทษกับเรา คนที่ทำได้ทำชั่วนี่เขาต้องคิดก่อน ความคิดนี้คิดเสร็จแล้วผลรองรับไปอยู่ที่ใจ

ครูบาอาจารย์ถึงสอนว่า “กิเลสไม่ใช่เรา” กิเลสคือความต้องการ คือความอยากได้ของมัน มันคิดต้องการอยากได้ มันก็ให้เราทำ พอทำเสร็จแล้วกิเลสมันก็หายไป ใจหัวใจเรานี้รองรับ รับสิ่งที่ทำดีทำชั่ว สิ่งที่ไม่ดีกับเรานั้นก็ตกอยู่ที่ใจ ใจก็เลยมีกรรม พอใจมีกรรมเวลาเกิดตาย ๆ มันก็เกิดตายตามสภาวะของกรรม เห็นไหม เกิดดี เวลาเกิดดี ทำไมเราอยากเกิดเป็นคนที่มีสถานะ เกิดเป็นคนดี เกิดสิ่งที่ว่ามีบุญกุศลมาก ๆ

แต่ทำไมมันเกิดไม่ได้ล่ะ? มันเกิดไม่ได้เพราะใจเราไม่ได้ทำไว้ไง ใจของเรานั้นไม่มีสถานะนี้รองรับ เวลาไปเกิดก็เกิดในอำนาจของกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ไง มันถึงว่าวิชาการทางโลกเป็นอันหนึ่ง วิชาการทางธรรมเป็นอันหนึ่ง วิชาการทางธรรมนะ

ใครบ้างอยากจะทุกข์อยากจะยาก ใคร ๆ ก็อยากสะดวกสบาย ทำไมเวลาครูบาอาจารย์เราบวชแล้ว ต้องออกไปออกเขาล่ะ? ออกไปเพื่ออะไร? อยากสะดวกอยากสบาย การสะดวกสบาย เห็นไหม

การกินอิ่มคือร่างกายสมบูรณ์มันก็อยากจะเที่ยวเตร่ไปประสามัน เวลานอน การกินและการนอนนี่มันทำให้เราต้องการ ค้นหาคความทะยานอยากเกิดจากการกินและการนอน เราเวลาบวชแล้วถือธุดงค์วัตร เข้าป่าเข้าเขาแล้วยังอดอาหารอีก เพื่อจะบั่นทอน บั่นทอนไ้ความอยากในหัวใจ นี่ อคนอน เห็นไหม เวลาอดนอนขึ้นมาหนึ่งวงมาก เวลาว่างมากทุกข์มาก พอมันว่างมากมันก็มาอยู่ตรงนี้หมดใจ พออยู่ตรงนี้เรามีโอกาสจะต่อสู้กับมัน ทุกคนอยากสะดวกสบาย ถ้าสะดวกสบายมันก็จะอยู่ในโลกนี้ เรามกกันอยู่ในโลกนี้แล้วเราก็สร้างบุญกุศล เพราะสร้างบุญกุศลตามประสาโลก ก็เป็นอามิส

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน บอกกับพระอานนที่ไว้ให้บอกบริษัท ๔ อุบาสก อุบาสิกา บอกให้ “ปฏิบัติบูชา” การปฏิบัติบูชามันจะไปแก้ไขหัวใจเราให้มันผ่องแผ้ว คุณติ คุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แม้แต่การเดินทางบนถนนนี้เราให้ทางเขาก็เป็นบุญนะ บุญเกิดได้ตลอดเวลาเลย

คุณติ ในปัจจุบันนี้ เอารัดเอาเปรียบกัน แย่งชิงดีชิงเด่นกัน การชิงดีชิงเด่นกันแย่งแย่งกัน เป็นเรื่องของกิเลส แต่ถ้าเป็นสุภาพบุรุษดี เดียวนี้ไม่มีแล้วนะ สุภาพบุรุษจะลูกให้สุภาพสตรีนั่ง ประเพณีวัฒนธรรมสิ่งที่ดี ๆ ในศาสนานี้มันจะน้อยไป ๆ เพราะอะไร? เพราะมันต้องแข่งขัน มันต้องเอารัดเอาเปรียบกัน สิ่งที่เอารัดเอาเปรียบกันเป็นเรื่องของโลก แต่เป็นเรื่องของธรรมนะ เราจะให้ภัยกัน นี้สุภาพบุรุษจะให้สุภาพสตรีได้ที่สะดวกสบายก่อน แล้วการไปในสังคม เราเป็นคนที่ยืนแข็งแรงเราจะให้คนอ่อนแอ เราจะให้คนที่เป็นคนพิการหรือคนต่าง ๆ จะได้รับประโยชน์จากเราก่อน ศีลธรรมอย่างนี้ จริยธรรมอย่างนี้ มันเกิดจากไหนล่ะ? มันเกิดจากศาสนา

ศาสนาสอนให้มีการฝึกฝน สอนว่าอย่างนี้แล้วทำสภาวะแบบนี้มันจะได้อะไร? ได้บุญขึ้นมาก็ได้ความภูมิใจหนึ่ง เราเป็นคนดี เราเป็นคนเสียสละ เราให้สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข เราจะไม่แข่งขันกับเขา การแข่งขันนั้นถ้าเป็นหน้าที่การงานเป็นธุรกิจ แต่เป็นการแข่งขันนั้นเป็นธรรม แต่การเบียดเบียนเขา การแย่งชิงดีชิงเด่นเขา สิ่งนี้เป็นกิเลส

การกระทำต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นกิเลสไปทั้งหมดนะ การทำคุณงามความดีนี้เป็นธรรม ความอยาก...อยากทำบุญ อยากเลี้ยงพ่อแม่ แม่ อยากอุปัฏฐากพ่อแม่ อยากช่วยเหลือคนทุกข์คนยาก

ความอยากอย่างนี้ไม่ใช่กิเลสหรือ ความอยากอย่างนี้เป็นคุณประโยชน์ ความเป็นคุณประโยชน์ ความอยากมันก็แบ่งออก ความอยากที่เป็นโทษกับความอยากที่เป็นคุณงามความดี ถ้าเรามีความอยากทำคุณงามความดี ความอยากฝืนกับใจของเรา มันอยากจะสะดวอกอยากสบาย อยากจะทำตามอำนาจของใจ เราก็ยังด้วยสติ

แล้วถ้ายังด้วยสติใครเป็นคนสอนล่ะ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนภาคปฏิบัติ ขึ้นมาจนถึงที่สุด วันนี้เป็นวันพระพุทธรูปเจ้าทุก ๆ พระองค์จะมีลูกศิษย์ลูกหาบอกรับว่ามีว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละองค์มีบารมีมากขนาดไหน จะเป็นเอหิภิกขุ คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะสั่งสอนด้วย นี่วันมาฆบูชาวันนี้

เอหิภิกขุคือพระที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้ด้วย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการสั่งสอนเรื่องของการประพฤติปฏิบัติในหัวใจด้วย จนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ไง นี่ใครเป็นคนสอนล่ะ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นคว้าธรรมอันนี้ขึ้นมา ไปประพฤติปฏิบัติอยู่กับเจ้าลัทธิต่าง ๆ อยู่ตั้ง ๖ ปี ที่ไหนเขามีคุณงามความดี เหาะเหินเดินป่าขนาดไหนก็ไปศึกษากับเขา มันไม่ได้ชำระกิเลสเลย ย้อนกลับมาค้นคว้าอยู่อย่างนี้จากภายในจากภายในนะ

ความคิดเรานี่ สิ่งที่เราว่าความคิด เวลาเราบอกความคิดนี้ไม่มีใครรู้หรือ เราคิดอะไรใครจะรู้ทันเรา ความคิดเป็นความลับของเรา ความคิดนี้มันเกิดจากใจ มันหยาบมาก ไม่ใช่สิ่งที่ละเอียดเลย สิ่งทีละเอียดกว่านั้นอีกนะ ละเอียดกว่าความคิดนี้อีกเพราะอะไร? เพราะมันเป็นพลังงานในหัวใจ พลังงานหัวใจมันเสวยอารมณ์ มันเสวยออกมามันถึงเป็นความคิด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ สอนให้เราตั้งสติให้ทำความสงบของใจเข้ามา ความสงบของใจเข้ามาแล้วก็ไปค้นคว้าไง ค้นคว้าว่าสิ่งที่เราชอบใจเราก็อยากอยู่กับเรา เราไม่ชอบใจเราก็พยายามผลักไส

ค้นหาใจ ค้นหาวิภวตัณหาเป็นสมุทัย สมุทัยนี้เป็นยางเหนียว เป็นสิ่งที่เคยใจ เราเคยกินข้าวกินปลากินอาหารที่อร่อย เราอยากกินอีกไหม? เราอยากกิน นี่ความอยากอันนั้นเป็นสมุทัยเพราะอะไร? เพราะมันประสบใจ มันจะมีสมุทัยขึ้นมาได้มันต้องมีสัญญา สัญญาคือความจำ ความจำได้หมายรู้ ความสิ่งต่าง ๆ มันเป็นขั้น ๕ ขั้น ๕ มันถึงเป็นสิ่งที่มิอยู่ในมนุษย์ ในธาตุ ๔ และขั้น ๕ สิ่งนี้มีอยู่ แต่เพราะสิ่งที่ไปเสวยอารมณ์อย่างนั้น

เราบอกความคิดนี้เป็นความลับ ความคิดของเราไม่มีใครรู้...เทวดารู้ เพราะอะไร? เพราะมันเป็นเรื่องของนามธรรม เพราะเทวดาไม่มีร่างกายเหมือนเรา แต่มีความรู้สึกมีจิตเหมือนกัน นี่มันเข้าใจได้หมด สิ่งที่เข้าใจได้หมดเทวดาเขาเห็นสิ่งนี้ เขาเห็นสิ่งนี้เขาจะรู้ว่าคนนี่คิดดีคิดชั่ว คนคิดดีคิดชั่ว คุณ คุ ในเวลาที่ว่าคนทำคุณงามความดีมันมีสิ่งปกป้องสิ่งที่คุ้มครอง เทวดาคุ้มครอง ๆ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “คนที่เกิดมานี้ไม่เคยเป็นญาติไม่เคยเป็นพี่น้องกันมานี้ไม่มี” เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนจะตรัสรู้ เห็นไหม บุญเพนิวาสนุสติญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์วิชชา ๓ นี้ วิชชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไปไม่มีวันที่สิ้นสุดเลย เวลาจุตูปปาตญาณ ย้อนไปอนาคต สัตว์นี้ถ้ายังมีพลังงานตัวนี้อยู่มันจะเกิดตาย ๆ ตลอดไป

แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติจนถึงที่สุด มันจะจบสิ้นกันตรงปัจจุบันนี้ ถ้าจบสิ้น จบสิ้นแล้วไม่มีความรู้สึกหรือ? จบสิ้นแล้วมีความรู้สึกนะ จิตนี้มันจะรับความสุขอันละเอียดมากกว่าที่ว่าสุข เวทนา เราอยากได้ของที่เรารักมาก อยากได้ของที่ปรารถนามาก เราได้มาเราจะมีสุขชั่วคราพอมันเก่าชราคร่ำคร่าเราก็อยากได้ใหม่ ความสุขอย่างนี้เกิดจากอามิส มันเป็นสุขเวทนา ทุกขเวทนา ความสุขความทุกข์อันนี้มันเกิดจากสังขารปรุงแต่ง เพราะมันอยากได้อะไรแล้วสม ความปรารถนามันก็เป็นความสุขของมัน

แต่ถ้าสิ้นกิเลสนะมันไม่ใช่สุขเวทนา มันเป็นความสุขที่หนึ่งเดียวที่ไม่กระทบ เราพอใจสิ่งใดแล้วตอบสนองมัน พอได้รับความตอบสนองแล้วมันจะมีความสุข แต่ถ้าจิตมันดับสิ้นซึ่งของมันนะ สิ้นด้วยจะไม่ต้องไปเกิดไปตายอีก มันเป็นธรรมชาติอันนี้ มันมีความสุขของมัน เพราะมันอ้อมพอมันเต็มในตัวของมัน ตัวจิตนี้เต็มในตัวของมัน เห็นไหม บอกว่าถ้านิพพานแล้วไปไหนล่ะ? จุตูปปาตญาณ จิตนี้ตายเกิด ๆ ไปตลอด มันต้องเกิดไปถ้ามันมีพลังขับเคลื่อนตัวนี้ แล้วถ้าสิ่งนี้มันทำลายจนหมดสิ้น ไปนี้มันเสวยวิมุตติสุข มันจะไม่เกิดอีกเลย

แต่มันมีอยู่ไ้ เวลาสิ้นสุดกระบวนการแล้วเราจะไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของเราเลย เราจะไปอยู่ที่ไหน นี่เป็นความคิดของเรา เป็นความคิดของโลก เป็นความคิดของสิ่งที่ว่ามันตอบสนองกันอย่างไร แต่ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์อยู่นี้ ต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน ต่างฝ่ายต่างได้สัมผัสถึงความสุขอันนี้เหมือนกัน นี่ในศาสนาเราสอนเรื่องคุณสมบัติอย่างนี้

ความละเอียดอ่อนอย่างนี้ มันยิ่งกว่าศีลธรรมประเพณีวัฒนธรรมที่ว่าสุภาพบุรุษสุภาพสตรีที่เราให้เกียรติกัน ให้บุญกุศลต่อกัน เราให้ทางกัน เราให้อภัยต่อกัน สิ่งนี้มันเป็นเรื่องโลก ๆ นะ ความโลก ๆ อย่างนี้ยังทำให้สังกรรมเย็นเป็นสุขเลย ในศาสนาพุทธของเรา คุณลิตี ที่ว่าสยามเมืองยิ้ม ๆ นี้ มันยิ้มออกมาจากใจใจ ในหัวใจเรานี้มันมีความรู้สึก มันมีความอึดอ้อมของมัน มันยิ้มออกมาจากหัวใจ แต่โลกทางตะวันตกเขาใจอึดของมันเขาเป็นมารยาท สิ่งที่มาขยับออกมาที่มันแกน ๆ มันถึงไม่ซึ่งใจใจ

คุณลิตี ขนาดแค่การแสดงออกของจิตที่มันมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย แก้วสารพัดนึก แก้วสารพัดนึกนะ เราจะศึกษาเราจะซึมซับศาสนาได้มากน้อยขนาดไหน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ซึมซับไปจากเรา เราทำบุญกุศลขนาดไหน เวลาเราตายไป เราเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ถ้ามันมีบุญกุศลขับเคลื่อน เกิดแน่นอน! ตายแล้วเกิดแน่นอน! เพราะอะไร? เพราะตัวความรู้สึกนี้ทำลายไม่ได้

เวลาเขาโกรธแค้นกัน เขาทำลายกัน เขาม่ากัน ม่าได้แต่ร่างกาย แต่ไม่มีใครสามารถฆ่าหัวใจดวงนี้ได้ ความรู้สึกอันนี้ฆ่าไม่ได้ ถ้ามันมีพลังงานของมัน มันจะไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม แต่เพราะมันมีรัตนตรัย มีแก้วสารพัดนึก มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้ามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันเข้าใจธรรมะไป

ธรรมะคือความแปรปรวนไปของธรรมชาติ ธรรมะนี้เป็นธรรมะ คือธรรมชาติที่มันแปรปรวน แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมเหนือธรรมชาติที่ไม่แปรปรวน ธรรมะที่แปรปรวน ธรรมอันนี้เทวดาในศาสนาพุทธเราถึงมีธรรม ธรรมคือความรู้สึกอย่างนั้น เพียงแต่ว่าโดนกิเลสปิดตา เวลาไปเกิดเป็นเทวดาก็มีความสุขก็ไปเพลินอยู่ตรงนั้นไปเพลินนะ

คนเราเวลาสุขไม่ค่อยคิดอะไรหรอก เวลาทุกข์นี่คิดถึงชีวิตเรามากเลย ถ้าเวลาสุขเพลินกับความสุขของเรา ลืมคิดถึงคนรอบข้าง ลืมคิดถึงคนต่าง ๆ นี้คนรอบข้างนะ คนรอบข้างคือคนผูกพัน คนที่เรารักมากเรายังลืมเลย แล้วธรรมะมันละเอียดกว่านั้นอีกเพราะมันซ่อนอยู่ในหัวใจใจ

แก้วสารพัดนึกนี้สามารถเลื่อนชั้นของเทวดาได้ เพราะเทวดาไปทำคุณงามความดีในเทวดาได้ เขาจะเกิดเป็นพรหมเขาจะเลื่อนชั้นของเขาขึ้นมาได้ นี่ถ้าเป็นเทวดาของในศาสนาพุทธ เรามันจะเลื่อนชั้น คือว่าอยู่ในวิภวภูมิตี่หมุนเวียนได้ แต่ถ้าเป็นคนทำคุณงามความดีโดยธรรมชาติ

โดยที่ไม่มีแก้วสารพัดนึกนะ ถ้าเขาทำความดีก็คือความดี แต่เขาไปอยู่สถานะไหนเขาก็อยู่สถานะนั้น เพราะเขาไม่มีกรรมะ

กรรมะคือความเข้าใจในสังขารธรรม สังขารคือวิญญูะ สังขารคือความจริง สังขารคือสิ่งที่หัวใจกระทบอันนี้ มันจะเวียนไปตามธรรมชาติอันนั้น นี่แก้วสารพัดนึก ขณะนี้เป็นมนุษย์ เราพบพุทธศาสนา วันนี้นั้นวันสำคัญของทางศาสนา “วันมาฆบูชา” เพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาก็ตรัสรู้ธรรม แล้วเทศน์ว่าการกรรมะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้นี้ให้กับพระสาวก พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ประพฤติปฏิบัติ แล้วก็ประพฤติปฏิบัติเข้าไป

มนุษย์ผู้ที่มีหัวใจมีสิทธิเสมอภาค ถ้าเราทำประพฤติปฏิบัติขึ้นมา หัวใจเราสามารถบรรลุธรรมได้ทุก ๆ คน ทุก ๆ คนเราเสมอภาคกันโดยเป็นญาติธรรมด้วยการเกิด เป็นมนุษย์มีกายและใจ ประพฤติปฏิบัติไปถ้าซึ่งถึงธรรมทุกคนก็เสมอภาคด้วยกันทั้งหมด ความเสมอภาคอันนี้เกิดมาจากเรา เกิดจากเราเกิดจากไหนล่ะ? เกิดจากเราที่มีสติ เราพบพุทธศาสนา เราจะตัดดวงผลประโยชน์ในศาสนา

วันนี้ศาสนา ในสังคมของชาวพุทธ รัฐบาลกำหนดให้เป็นวันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญทางศาสนาเรามาเวียนเทียน เรามาเคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อหัวใจของเรา ในเมื่อมีหัวใจ มีศรัทธา มีความเชื่อ ก็พาให้ร่างกายนี้มา คนตายมาไม่ได้ คนเป็นมาได้เพราะมันมีจิตใจมีความรู้สึก มีจิตในร่างกายมันพาเรามา แล้วเราจะเวียนเทียนของเราเพื่อเอาบุญกุศลใส่ใจได้มากได้น้อย เดี่ยวเวียนเทียนใครมีสติคนนั้นก็ได้อีก ใครทำเพื่อเราเห็นไหม

บุญกุศลเป็นนามธรรมที่ละเอียดอ่อนมาก อาหารการกินนี้ใครเจือจานใครก็ได้ แต่เรื่องบุญกุศลครูบาอาจารย์เป็นคนชี้แนะ พระพุทธเจ้าเป็นคนชี้แนะ แล้วพวกเราเป็นคนตัดดวงเอาเอง ใส่หัวใจของเราได้มากได้น้อยอยู่ที่สติของเรา เดี่ยวเราจะพาเวียนเทียนนะ เวียนเทียนเพื่อเรา เคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สุดท้ายแล้วผลประโยชน์ที่ได้รับคือหัวใจของเรา เอวัง